

Van kinderen goede 'leerders' maken.

LEREN LEREN: een schoolopdracht!

Visie rond leren leren op school

- Leerkrachten geven dagelijks tientallen opdrachten, stellen honderden vragen, organiseren allerlei activiteiten met maar 1 doel: **ze willen dat LEERLINGEN daarvan LEREN.**
- Kern van het lerarenberoep is **het in gang zetten, begeleiden, evalueren en remediëren van leerprocessen.**
- Belangrijk is dus stil te staan bij wat leerlingen écht tot leren brengt. Het leren stopt in deze snel evoluerende wereld nu eenmaal niet op het einde van de schoolcarrière. We moeten kinderen dus tot 'volwaardige' leerders maken die in staat zijn levenslang bij te leren. Bovendien wordt er op de werkvloer niet alleen verwacht dat men over de nodige kennis beschikt, maar men moet ook kunnen samenwerken, overleggen, keuzes maken, nieuwe kennis toepassen, zelfstandig werken... We leven niet meer alleen in een 'kennis' maatschappij, maar in een informatieverwerkende maatschappij en dienen over heel wat vaardigheden te beschikken. En hier ligt een belangrijke schoolopdracht...
- **Wat is leren?** Leren bevat 4 componenten:
 1. domeinspecifieke kennis en vaardigheden
 2. cognitieve strategieën (heuristieken en leerstrategieën)
 3. metacognitieve kennis en vaardigheden (zelfreguleringsstrategieën)
 4. de affectieve component.
Wanneer men deze in een bepaalde context geïntegreerd kan gebruiken, dan is het leren écht leren geworden. Ze zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden!

Wat houden deze componenten in?

1. domeinspecifieke kennis:

- Alle kennis die nodig is om te beschikken over de juiste 'leerinhouden' (regels, wetten, definities, de 'wat'- kennis)
- De domeinspecifieke vaardigheid is het toepassen van juiste procedures (bv. procedure voor cijferen, procedure voor het toepassen van werkwoordvervoegingen...)

2. cognitieve strategieën:

- Leer- of studeerstrategieën: activiteiten of handelingen die leiden tot het opnemen (instuderen) van nieuwe leerstof.

Eenvoudige leerstrategieën (voor eenvoudige leertaken) o.a.:

- Memoriseren
- Groeperen

Complexere leerstrategieën:

- Selecteren (markeren, onderstrepen, onderscheid tussen belangrijke en minder belangrijke inhoud)
- Analyseren
- Relateren
- Structureren
- Kritisch verwerken
- Concretiseren
- Toepassen

- Probleemoplossingsstrategieën of heuristieken: zijn ‘systematische’ zoekstrategieën die helpen bij het oplossen van een probleem en zo de kans op het vinden van de juiste oplossing te verhogen. (ze bieden geen 100% garantie, in tegenstelling tot het correct toepassen van een algoritme)

3. Wat zijn metacognitieve kennis en -vaardigheden?

Metacognitieve kennis en vaardigheden hebben te maken met de zelfregulerende kant van effectief leren, meer in het bijzonder het beheeren en *bewaken van het leerproces door de leerling zelf*. Hoe meer de leerling zelf de sturing van zijn leerproces in handen kan nemen, hoe minder afhankelijk hij wordt van externe sturing. Een evolutie van externe regulatie naar zelfregulatie maakt hen gaandeweg minder afhankelijk van de begeleiding van de onderwijsgevende (en de ouders). Dit is een cruciale vakoverschrijdende eindterm die in alle vakgebieden dient te worden nagestreefd. Leerlingen moeten dus inderdaad ‘leren leren’!

- Voorbeelden van dergelijke activiteiten zijn:
 - zich oriënteren op de leertaak
 - de nodige stappen zetten die nodig zijn voor het leren
 - de vooruitgang van het leerproces in het oog houden
 - tussentijdse evaluatiemomenten inlassen
 - de concentratie en motivatie van de lerende hoog houden

Op onze school worden hiervoor de [‘beertjes van Meichenbaum’](#) gebruikt, een zelfinstructiemethode. Deze worden doorheen de ganse basisschool gebruikt (aangepast aan de leeftijdsgroep of a.d.h.v. ‘zoekwijzers’ (studiewijzers).

4. Affectieve componenten:

Een kind moet zich goed voelen en een positief zelfbeeld ontwikkelen om ten volle tot leren te kunnen komen. Bovendien is zijn / haar inzet en een positieve ingesteldheid t.o.v. het ‘leren’ (zich openstellen voor) noodzakelijk. Het is dus van belang een sfeer te creëren waarbij het kind ‘graag’ naar school komt.

Welbevinden en betrokkenheid zijn belangrijke factoren om tot leren te komen...

Willen we leerlingen hierop voorbereiden dan moeten we zorgen voor ‘effectieve’ leerprocessen, leerprocessen die een zo groot mogelijke ‘leerwinst’ opleveren.

- **Zoeken naar effectieve leerprocessen? Wat werkt?**

Willen we leerlingen dus zo goed mogelijk bij het leren begeleiden, dan moeten we zorgen voor een [krachtige leeromgeving](#). Vast staat dat kinderen het meest leren in een sociale context (kinderen leren van en met elkaar): [leerpiramide van Glasser](#). Bij deze werkvorm, waarbij de affectieve component en belangrijke meerwaarde levert, mogen we de 3 andere componenten van het leren zeer duidelijk bewaken! Het ‘leren’ moet steeds centraal staan! (bewaken van leerplandoelen en eindtermen).

Bronnen: Krachtige leeromgeving - pedagogische studiedag KBA 2007-2008 (ped. Begeleider W. Bosman); cursus algemene didactiek KULeuven, zie:

<https://www.kuleuven.be/algidid/difdyn1.php3?klik=cmaps&gr=1&studnr>

- **Meervoudige intelligentie:**

Omdat kinderen aanzetten tot 'levenslang leren' ook betekent dat je rekening houdt met hun talenten en dat je sterke kanten van kinderen 'benut' om de minder sterke te 'versterken', maken we in de loop van het schooljaar 2010 -2011 kennis met de visie rond 'meervoudige intelligentie'. De volgende schooljaren zullen we deze visie verder implementeren. (zie ook site jaarthema 'Iedereen is knap').